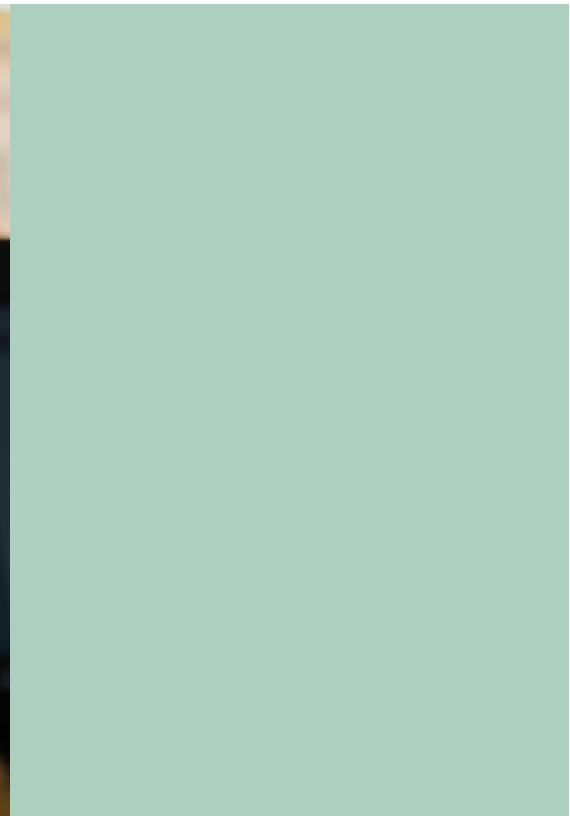

Hedersproblematik i grundskolan

Stadsrevisionen

Innehållsförteckning

1	Slutsats.....	3
1.1	Rekommendationer	5
2	Granskningens utgångspunkter.....	5
2.1	Inledning.....	5
2.2	Syfte och revisionsfrågor	6
2.3	Revisionskriterier	6
2.4	Metod.....	7
3	Resultat av granskningen	8
3.1	Förutsättningar för skolornas arbete	8
3.2	Insatser vid förekomst eller misstanke.....	13
3.3	Uppföljning och utvärdering	22

Foto: © Malmö stad/Sanna Dolck Wall bild 1 och Werner Nystrand bild 2
Diarienummer: SR-2025-133
Beslutad av revisorskollegiet: 2025-12-17

1 Slutsats

Utifrån genomförd granskning och dess syfte är den sammanvägda bedömningen att grundskolenämndens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck inte är helt ändamålsenligt. Grundskolenämnden ger skolorna förutsättningar att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck. Samtidigt bedöms nämnden inte helt ha följt upp och utvärderat arbetet. Skolorna har vidtagit aktiva insatser vid förekomst av eller misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck men granskningen visar ett behov av att på skolorna öka kunskapen och fortsätta utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. En riktad fortbildningsinsats med fokus på tidiga tecken på hedersrelaterat våld- och förtryck genomförs under läsåret 2025/2026.

Granskningen visar att det finns elever vid grundskolenämndens skolor som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga i granskningen besökta skolor har också gjort orosanmälningar till socialtjänsten gällande heder. Det finns dock ingen aktuell övergripande bild av hur många elever vid grundskolenämndens skolor som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Granskningen visar att nämndens uppföljning och utvärdering inom området inte är helt ändamålsenlig. Enligt kommunallagen ska nämnden inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Enligt skollagen ska nämnden bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och enligt Skolverket kan frågor om hedersrelaterat våld inkluderas i skolans systematiska kvalitetsarbete. Granskningen visar att grundskolenämndens systematiska kvalitetsarbete inte omfattar hedersrelaterat våld och förtryck och att detta hittills inte har lyfts som en särskild fråga i det systematiska kvalitetsarbetet. Mot bakgrund av att det har framkommit att det finns elever på skolorna som är utsatta för hedersproblematik ökar vikten av att inkludera frågor om hedersrelaterat våld och förtryck i det systematiska kvalitetsarbetet.

Granskningen visar att det på förvaltningsnivå tagits fram en handlingsplan utifrån kommunfullmäktiges plan Fri från våld samt en handlingsplan för arbetet mot hedersproblematik som stöd till skolorna. Av handlingsplanen för arbetet mot hedersproblematik framgår att det ska tas fram en stödsida på intranätet Komin, att utbildning ska genomföras utifrån en fortbildningsplan och att förvaltningen löpande ska följa området. Stödsidan har tagits

fram men intervjuerna visar att kännedomen på skolorna gällande stödsidan kan öka. Fortbildning pågår i enlighet med handlingsplanen.

Granskningen visar att det sker ett aktivt arbete kopplat till hedersrelaterat våld och förtryck vid besökta skolor. Ämnet diskuteras på ett strukturerat sätt i personalgruppen, i undervisningen och sätts i fokus i hälsosamtalen med eleverna. Trots tidigare insatser och pågående fortbildning så beskriver flera lärare en osäkerhet kopplat till egen förmåga att upptäcka, diskutera hedersproblematik i undervisningen samt bedöma när socialtjänsten ska kopplas på ett hedersrelaterat ärende. Beskrivningar av förekomst av hedersproblematik som ges under intervjuerna kan också skilja sig mellan yrkesgrupperna på samma skola.

Intervjuerna tyder på att det inte alltid görs en orosanmälan direkt vid signaler om hedersrelaterat våld och förtryck. Enligt socialtjänstlagen är yrkesverksamma inom skolan skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Både Skolverket och förvaltningens egen stödsida för hantering av hedersproblematik i skolan beskriver att skolpersonal inte ska göra bedömningar i frågan. Intervjuerna på skolorna visar att lärare ofta kontaktar elevhälsan vid signaler om hedersproblematik kring en elev. Elevhälsan genomför samtal med eleven för att få mer information kring eleven. Elevhälsopersonal framför att det inte alltid är det bästa för barnet att direkt göra en orosanmälan vid signaler om hedersrelaterad problematik eftersom det finns en risk för att eleven drar tillbaka sin berättelse om anmälan till socialtjänsten sker i ett för tidigt skede. I dessa fall bedöms det vara bättre att avvakta med en anmälan och i stället kartlägga elevens situation ytterligare. Om eleven bedöms vara i akut fara görs alltid en orosanmälan. Om anmälan inte görs skyndsamt kan det innebära att socialnämnden inte kan ge eleven det skydd som den behöver i tid.

Granskningen visar slutligen att flera skolor delar upp elever efter kön i simundervisningen. Både Skolinspektionen och Diskrimineringsombudsmannen har framfört att utrymmet för att dela upp elever efter kön i delar av ett ämne är mycket begränsat. Det finns enligt Skolverket en stor risk för att könsuppdelad undervisning i delar av ett ämne strider mot läroplanen för grundskolan och mot diskrimineringslagen. Enligt Skolinspektionen har skolorna ett utrymme att vid vissa enstaka tillfällen dela upp simundervisningen för att på så sätt se till att skapa trygghet, högre simkunnighet samt ökad studiero för eleverna.

1.1 Rekommendationer

Utifrån granskningens resultat lämnas följande rekommendationer till grundskolenämnden:

- Överväg om skolornas arbete med hedersproblematik tydligare ska ingå i det systematiska kvalitetsarbetet
- Säkerställ elevernas och lärarnas tillgång till elevhälsa vid skolorna

2 Granskningens utgångspunkter

2.1 Inledning

Hedersrelaterat våld och förtryck beskrivs av Socialstyrelsen som ett stort samhällsproblem och är, till skillnad från våld i nära relationer, ofta sanktionerat av ett kollektiv samt utövas oftast av flera personer. Våldet och förtrycket kan ta sig många olika uttryck: fysiskt, psykiskt, socialt och sexuellt.

Kommunfullmäktige har i budget 2025 satt som mål att Malmö ska vara en stad med goda uppväxtvillkor för barn och unga. Malmö stad beslutade i mars 2022 om planen Fri från våld, en gemensam angelägenhet – Plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människohandel. Av planen framgår bland annat att staden ska ha ett förebyggande arbete där hedersrelaterat våld och förtryck ska inkluderas.

Av Storstadskartläggningen om hedersrelaterat våld, som genomfördes 2017-2018 på Göteborgs stads initiativ i samverkan med Stockholms stad och Malmö stad, framgick att 22 procent av Malmös niondeklassare då levde med hedersrelaterade normer. Skolan beskrivs i studien som en nyckelinstitution eftersom det framgick att om de utsatta skulle söka råd eller stöd, så var det till en lärare, skolsköterska eller skolkurator de allra flesta skulle vända sig (Rapport Heder och samhälle 2019).

Skolpersonal är skyldig enligt lag att genast anmäla till socialtjänsten om de i sitt arbete får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa, exempelvis på grund av hedersrelaterad problematik i hemmet. I läroplanen för grundskolan står att intolerans, förtryck och våld, till exempel hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.

Granskningsområdet utgör en fortsättning på granskningen 2023 av hanteringen av hedersproblematik i förskolan vilken utvisade ett flertal brister.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om grundskolenämndens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck är ändamålsenligt.

Med ändamålsenligt avses i denna granskning att nämndens arbete sker i enlighet med lagkrav, läroplan och kommunfullmäktiges beslut inom området.

Syftet har konkretiserats i följande revisionsfrågor:

1. Har nämnden gett skolorna förutsättningar att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck?
2. Har aktiva insatser vidtagits vid förekomst av eller misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck?
3. Har nämnden följt upp och utvärderat arbetet?

2.2.1 Avgränsningar

Granskningen är genomförd under perioden augusti – december 2025 och avser nämndens arbete under året. Granskningen avser grundskolenämnden, med fokus på grundskola och anpassad grundskola.

2.3 Revisionskriterier

- 6 kap. 6 § kommunallagen (2017:725)
- 1 kap. 4 och 5 §§, 2 kap. 8 §, 4 kap. 3 § samt 7 kap. 2 och 19 §§ skollagen (2010:800)
- 19 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) gällande från 1 juli 2025. Innan dess 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453)
- Förordning om läroplan för grundskolan (Lgr22)
- Anmäla oro för barn, Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare. Socialstyrelsen (2022)
- Hedersrelaterat våld och förtryck – skolans ansvar och möjligheter. Skolverket (2024)

- Malmö stads budget 2025. Antagen av kommunfullmäktige 2024-11-21
- Fri från våld, en gemensam angelägenhet. Plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människohandel 2022–2026. Antagen av kommunfullmäktige 2022-03-03

2.4 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer. Dokumentstudierna har innefattat styrande dokument och rutiner på både skolenivå och förvaltningsnivå, samt den statistik, uppföljning och utvärdering av hedersproblematik som sker inom förvaltningen och som har framställts till nämnden.

Vidare har dokumentstudierna innefattat en genomgång av samtliga elva orosanmälningar som av socialtjänsten har aktualiserats som hedersrelaterade och som kan kopplas till grundskolenämndens skolor och som har lämnats till socialtjänsten under perioden januari-juni 2025.

Fem av grundskolenämndens 81 skolor valdes ut för intervjuer och fördjupade dokumentstudier. Urvalet gjordes mot bakgrund av flera faktorer. Tre av skolorna hade gjort minst en orosanmälan till socialtjänsten där anmälan sedan aktualiserades som heder. Två av skolorna hade inte gjort någon sådan anmälan. Vidare gjordes urvalet med hänsyn till spridning i geografisk belägenhet, utbildningsområde samt hur skolorna placerade sig på förvaltningens index för resursfördelning. Urvalet baserades vidare på resultaten från prov av simkunnighet i årskurs 9 vårterminen 2025 och skillnader i simkunnighet mellan pojkar och flickor.

I urvalet ingår både skolor med årskurserna F–9 och skolor som enbart omfattar årskurserna 7–9. Några av de valda skolorna tillhandahåller även anpassad grundskola.

Dokumentstudierna vid skolorna inkluderade rektors beslut vid begäran från vårdnadshavare om befrielse från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisningen vid synnerliga skäl (7 kap. 19 § skollagen).

Totalt har 38 personer intervjuats. På skolorna har rektorer, mentorer och idrottslärare samt elevhälsopersonal intervjuats. På förvaltningsnivå har utbildningschefer, handläggare och personal vid central elevhälsa

intervjuats. Intervjuer har även genomförts med relevanta funktioner inom Pedagogisk inspiration (PI) Malmö.

Granskningen har genomförts av sakkunniga revisorer på stadsrevisionen i Malmö stad och kvalitetsgranskats av revisionsdirektören. Granskningen har beretts av styrgrupp Skola inom revisorskollegiet. Sakkunniga revisorer har prövat sitt oberoende i enlighet med Skyrevs rekommendation och inte funnit något hinder mot att utföra granskningen.

Förvaltningen har getts möjlighet att faktagranska rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Förutsättningar för skolornas arbete

Har nämnden gett skolorna förutsättningar att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck?

3.1.1 Bedömning

Bedömningen är att nämnden har arbetat aktivt för att ge skolorna förutsättningar att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Granskningen visar att det på förvaltningsnivå finns en handlingsplan för arbetet mot hedersproblematik. Av handlingsplanen framgår att det ska tas fram en stödsida på intranätet Komin, att utbildning ska genomföras utifrån en fortbildningsplan och att förvaltningen löpande ska följa området. Att det genomförs utbildning är även i enlighet med Malmö stads budget 2025, där det framgår att alla kommunens nämnder och bolag ska fortsätta att utveckla sina insatser med utgångspunkt i den gemensamma planen Fri från våld – en gemensam angelägenhet. Utbildningen har ett särskilt syfte att stärka kompetensen om hedersrelaterade frågor.

Granskningen visar vidare att den handlingsplan som förvaltningen tagit fram utifrån planen Fri från våld inte specifikt omtalar hedersrelaterat våld och förtryck. Utifrån denna handlingsplan gjordes en inventering avseende kunskapsnivå och kompetensutvecklingsbehov. Inventeringen visade bland annat att det fanns ett behov av kompetensutveckling och ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck i nämndens verksamhet.

Granskningen visar att skolorna deltar i den obligatoriska fortbildningen utifrån handlingsplanen för arbetet mot hedersproblematik och att

förvaltningen följer upp att samtliga skolor deltar. Granskningen visar dock att skolorna endast delvis känner till det stöd som finns på intranätet Komin och att handlingsplanen för arbetet mot hedersproblematik som sådan inte är spridd eller känd på skolorna.

3.1.2 lakttagelser som ligger till grund för bedömning

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår bland annat att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Av 1 kap. 5 § skollagen framgår bland annat att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Av 2 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

I läroplanen för grundskolans (Lgr22) första och andra kapitel framgår skolans värdegrund och uppdrag samt övergripande mål och riktlinjer. Av kapitlet framgår bland annat att intolerans, förtryck och våld, till exempel hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Rektor har ett särskilt ansvar för att kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen.

Av grundskolenämndens budget 2025 framgår att nämnden har fått extra medel för att förstärka arbetet med mänskliga rättigheter, och därmed verksamhetens värdegrundsuppdrag. Detta innebär bland annat att skolorna kan beställa insatser inom området hedersrelaterad problematik från PI. Nämnden skriver även i budgeten att arbetet för att identifiera och hjälpa barn och unga som lever under hedersnormer och förtryck kommer fortsatt att vara prioriterat.

3.1.2.1 Tidigare arbete

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har pågått i flera år i grundskolenämndens verksamhet. I den storstadskartläggning som kom 2019 (Rapport Heder och samhälle 2019) deltog en anställd inom Pedagogisk inspiration (PI). Denna resurs har funnits tillgänglig för arbetet med bland annat hedersrelaterat våld och förtryck på skolorna. I granskningen har det framkommit att några av de besökta skolorna har haft ett arbete på skolan mot hedersrelaterat våld och förtryck där PI har inkluderats. Arbetssättet på PI är dock att arbeta på beställning i ett projekt på en viss skola. PI arbetar både främjande och förebyggande gällande värdegrund och då även hedersproblematik. Skolorna kan kontakta PI för stöd eller insats, framförallt gällande de utmaningar som pedagogisk personal erfar gällande såväl upptäckt av utsatthet hos elever som själva undervisningen om frågan. Detta stöd ges ofta i form av längre processer med återkommande insatser på respektive skola, och fångar upp kvalitativa behov som inte täcks in i statistiska dokument och handlingsplaner. PI har inte i uppdrag att arbeta generellt med att genomföra förändringsarbete på samtliga skolor.

Kommunfullmäktige beslutade i mars 2022 om ett nytt styrdokument, planen Fri från våld - en gemensam angelägenhet, Plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människohandel 2022–2026.

Enligt planen ska alla förvaltningar upprätta handlingsplaner för den egna verksamheten. I grundskoleförvaltningen handlingsplan Fri från våld omnämns inte begreppet heder. Förvaltningen fokuserar i handlingsplanen på två av sex utvecklingsmål som den anser bäst relaterar till verksamhetens uppdrag. Av handlingsplanen framgår bland annat att förvaltningen ska genomföra en riktad inventering avseende kunskapsnivå och kompetensutvecklingsbehov samt höja kunskap och medvetenhet kring olika former av våld. I en genomförd uppföljning av handlingsplanen konstaterar förvaltningen att det finns kompetensutvecklingsbehov rörande olika former av våld i nära relation, och i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuellt våld, men att det finns ett generellt behov av kunskap av alla former av våld.

Vid samtliga intervjuer har det framförts att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har utvecklats mycket de senaste åren, både i undervisningen och i själva arbetssättet. Det genomfördes exempelvis utbildningsinsatser i samband med implementeringen av den nya läroplanen (Lgr22) då

hedersfrågan lyftes in i värdegrundsuppdraget. Intervjuande uppger att det idag finns en mycket större kunskap kring hedersrelaterat våld och förtryck.

3.1.2.2 Framtagande av handlingsplan för arbetet mot hedersproblematik

Vid grundskolenämndens möte den 28 augusti 2024 hanterade nämnden två nämndinitiativ angående hedersrelaterat våld och förtryck. Av protokollet framgår att medarbetare inom PI och arbetsmarknads- och socialförvaltningen bjudits in till sammanträdet för en genomgång gällande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Nämnden beslutade att de flesta punkterna i nämndinitiativen skulle anses vara besvarade och att grundskoleförvaltningen skulle inkomma med en utvärdering och rekommendationer till nämndens möte den 18 december 2024.

Vid grundskolenämndens möte den 18 december 2024 fick nämnden en återrapportering av arbetet mot hedersproblematik. Nämnden beslutade att återremittera ärendet till grundskoleförvaltningen för att samla in synpunkter från Resursteam heder gällande grundskoleförvaltningens utvärdering och förslag till rekommendationer. Grundskolenämnden föreslogs i ärendet att godkänna förvaltningens rapport och i rapporten fanns planer för förvaltningens fortsatta arbete. I ärendet lämnades bland annat ett förslag om att skolorna skulle ta fram egna handlingsplaner för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Eftersom nämnden valde att återremittera ärendet så fattades inget annat beslut gällande ärendet på nämndssammanträdet.

Vid grundskolenämndens möte den 26 februari 2025 beslutade nämnden att godkänna grundskoleförvaltningens rapport tillsammans med återrapporteringen med synpunkter från Resursteam heder. Grundskolenämnden beslutade även att förvaltningen skulle återkomma med en uppföljning av genomförda, föreslagna och pågående insatser till nämndens möte i juni 2025. Av den godkända rapporten framgår vissa skillnader jämfört med den rapport som lyftes till nämnden i december 2024, bland annat ersattes förslaget om att skolorna skulle upprätta egna handlingsplaner för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck med en gemensam stödsida på intranätet Komin för hantering av hedersrelaterade ärenden.

Handlingsplanen för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck beslutades av förvaltningsledningen den 17 juni 2025 och vid grundskolenämndens möte den 19 juni 2025 fick nämnden en muntlig

återrapportering om arbetet mot hedersrelaterat våld. Nämnden fattade inget beslut gällande återrapporteringen.

Av förvaltningens handlingsplan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck framgår förvaltningens riktade arbete mot hedersproblematik på kort och lång sikt. Utöver att ta fram en stödsida på intranätet Komin så ska fortbildning genomföras genom en riktad satsning under läsåret 2025/2026 med obligatoriskt deltagande för samtliga skolor för att säkerställa och stärka kunskaperna inom hedersområdet. Fortbildningen ska genomföras i två steg där utsedda nyckelpersoner från respektive skola genomgår utbildning för att sedan utbilda kollegorna på den egna skolan. Dessutom ska elevhälsopersonal få en riktad fortbildning. Utöver uppföljning av de riktade insatserna står det i handlingsplanen att grundskoleförvaltningen ska ha en kontinuerlig bevakning av statistik och studier inom hedersområdet.

Den riktade fortbildningen som ska genomföras enligt handlingsplanen för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är enligt uppgift från förvaltningen även en del av handlingsplanen fri från våld där det konstaterats kompetensutvecklingsbehov rörande olika former av våld i nära relation, och i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck.

Implementeringen av handlingsplanen är pågående under granskningen. Det framgår av handlingsplanen att arbetet kopplat till denna årligen kommer presenteras på grundskolenämndens möte i december.

Den 9 maj 2025 publicerades stödsidan på Komin. Stödsidan för hedersrelaterat våld och förtryck innehåller information om att upptäcka utsatthet och vad som ska göras vid misstanke om en elev kan vara utsatt för hedersrelaterat våld eller förtryck. Det framkommer även information om anmälningsplikt och skolans ansvar samt integrering av hedersfrågan i undervisningen.

Granskningen visar att skolorna delvis känner till det stöd som finns även om handlingsplanen som sådan inte är spridd eller känd på skolorna. Stödsidan uppges ge ett stöd för skolorna i deras arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck men inte alla intervjuade känner till att denna finns.

I granskningen har det framkommit att samtliga av grundskolenämndens skolor har anmält sig till den obligatoriska fortbildningen. Utbildningscheferna följer upp att samtliga skolor anmäler personal till den

obligatoriska fortbildningen. Vid intervjutillfällena med skolorna uppgav de att det fortfarande var oklart hur det andra steget i fortbildningen, där kollegor utbildar kollegor vid skolorna, ska genomföras eftersom personalen vid intervjutillfället ännu inte genomgått fortbildningen.

3.1.2.3 Stöd till skolorna utöver fortbildning och Komin-sida

PI har gett stöd i frågor rörande hedersproblematik under flera år. Möjligheten att få stöd av PI i en skolas arbete mot hedersvåld och förtryck finns fortfarande kvar. Verksamheterna kan söka stöd genom ett formulär på intranätet Komin. Fyra skolor har idag ett pågående samarbete med PI om att utveckla skolans arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025. Även genom andra insatser inom PI får skolorna kunskap om hedersproblematik.

Stöd till skolorna i deras arbete med hedersrelaterat våld och förtryck finns även genom Resursteam heder som är organiserat inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Resursteam heder arbetar specialiserat mot hedersproblematik till stöd för utsatta och yrkesverksamma i Malmö. Samtliga besökta skolor har kännedom om resursteamet och alla skolor har varit i kontakt med resursteamet. Detta beskrivs av intervjuade skolpersonal som en bra och tillgänglig resurs.

Skolsköterskor och skolkuratorer på skolorna blir regelbundet kallade till obligatoriska fortbildningstillfällen. Vid dessa tillfällen kan förvaltningens samordnare ta upp olika delar i elevhälsans arbete där fortbildning önskas eller anses behövas. Bland annat har frågor om hedersrelaterat våld och förtryck tagits upp.

3.2 Insatser vid förekomst eller misstanke

Har aktiva insatser vidtagits vid förekomst av eller misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck?

3.2.1 Bedömning

Bedömningen är att aktiva insatser har vidtagits vid förekomst av eller misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck.

Granskningen visar att skolorna har gjort orosanmälningar som kan kopplas till hedersrelaterat våld och förtryck. Det saknas dock uppdaterad statistik över förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck bland eleverna. Antalet orosanmälningar som socialtjänsten har aktualiserat som

hedersrelaterade kan inte utgöra ett underlag för att bedöma skolornas insatser eftersom fler anmälningar kan ha gjorts där socialtjänsten har valt en annan aktualiseringsorsak än heder eller att hedersproblematiken inte var känd vid anmälningstillfället. Samtliga besökta skolor har gjort en orosanmälan. Det har inte framkommit exempel på att aktiva insatser uteblivit vid kända eller misstänkta fall.

Intervjuerna visar att det i flera fall sker att elevhälsopersonal väljer att hantera signaler om hedersrelaterat våld och förtryck genom samtal med eleven för att få mer information kring elevens situation. Det motiveras med att det inte alltid är det bästa för barnet att göra en orosanmälan om barnet inte bedöms vara i akut fara. Det har framkommit i granskningen en oro för att eleven drar tillbaka sin berättelse om anmälan till socialtjänsten sker i ett för tidigt skede och det bedöms i dessa fall vara bättre att avvakta med en anmälan och i stället kartlägga elevens situation ytterligare.

Medan flertalet rektorer och elevhälsopersonal upplever sig säkra och kunniga inom hedersrelaterat våld och förtryck, uttrycker flera lärare en osäkerhet kring att kunna upptäcka problematiken och skilja den från legitima uttryck för uppfostran och kulturskillnader. Flera lärare beskriver under intervjuerna en osäkerhet kopplat till egen förmåga att upptäcka, diskutera problematiken i undervisningen samt att bedöma när socialtjänsten ska kopplas på ett hedersrelaterat ärende. Att göra en orosanmälan överlämnas ofta till elevhälsa eller rektor vid skolan.

Enligt 19 kap. 1 § socialtjänstlagen är yrkesverksamma inom skolan skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Socialstyrelsen skriver i sin skrift Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare (2022) att anmälningsskyldigheten är absolut och får inte bli föremål för överväganden av den anmälningsskyldige själv. Socialnämnden har ofta en samlad bild av ett barns förhållanden, och en uppgift som inte är helt styrkt eller en delvis oklar uppgift kan utgöra en viktig pusselbit för socialnämndens bedömning av behovet av olika åtgärder.

I kommunfullmäktiges plan Fri från våld står att medarbetare ska vara trygga i att kunna bemöta och stoppa våldet och kunna motivera enskilda till att söka hjälp. Alla chefer och medarbetare har anmälningsplikt om barn som far illa och ska ha kunskap om och känna sig trygga i rutiner och ansvarsfördelning.

I granskningen har det framkommit att tillgången till elevhälsan är en viktig del i arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en specialistkompetens i elevhälsan på skolnivå som är nödvändig för att hantera problematiken. Samtidigt framkommer av resultaten från Skolinspektionens enkät vårterminen 2025 att många lärare inom staden inte upplever elevhälsan som tillgänglig. Om inte elevhälsan finns tillgänglig på skolan försvårar det hanteringen av elevens skolsituation kopplat till heder.

I granskningen har det framkommit att simundervisningen är könsuppdelad i olika moment. Det beskrivs under intervjuer med idrottslärare att detta förekommer mot bakgrund av praktiska hänsyn som avsaknad av plats till hela elevgruppen i simbassängen, eller mot bakgrund av önskemål från elever om att undervisning i idrott och hälsa ska vara könsuppdelad. Enligt Skolverket och Diskrimineringsombudsmannen är utrymmet att dela upp elever efter kön i delar av ett ämne mycket begränsat. Enligt Skolinspektionen har skolorna ett utrymme att vid vissa enstaka tillfällen dela upp simundervisningen för att på så sätt se till att skapa trygghet, högre simkunnighet samt ökad studiero för eleverna. Granskningen visar att de könsuppdelade momenten i undervisning är utgångsläget vid vissa skolor. Även fast utrymmet är begränsat så bedöms det inte om det finns skäl för att bedriva könsuppdelad undervisning vid varje tillfälle detta görs.

3.2.2 Iakttagelser som ligger till grund för bedömning

3.2.2.1 Utbredd förekomst av hedersproblematik

Av intervjuerna vid skolorna framgår att hedersproblematik förekommer bland eleverna vid skolorna. Några exempel från innevarande år är att elever har blivit omhändertagna av socialtjänsten mot bakgrund av hedersproblematik i hemmet, beskriver till skolpersonal att de upplever sig kontrollerade av familjemedlemmar under och efter skoltid eller har en begränsad fritid. Vidare beskrivs vid flera skolor att det finns en utbredd machokultur bland elever där ett centralt element i denna kultur är att försvara familjens, och särskilt mödrarnas, heder. Det framkommer även en frustration i mötet med elever som är begränsade i sin vardag, men som själva inte ser att livet skulle kunna se ut på något annat sätt. Det beskrivs vid vissa skolor att det ibland växer fram en förstärkning av en hederskultur bland eleverna i skolan. Samtidigt beskrivs även vid flera skolor en positiv

utveckling vad gäller medvetenheten bland eleverna om barnens rättigheter i samhället.

Under intervjuerna med skolpersonal beskrivs problematiken ofta som svår att upptäcka och som svår att urskilja från bland annat rimlig gränssättning från vårdnadshavarna, särskilt gällande elever vid anpassad grundskola. Skolpersonal beskriver att det är svårt att värdera vad som faktiskt utgör ett förtryck som kräver aktiva åtgärder.

Vissa intervjuade menar att problematiken är på samma nivå eller har ökat sedan kartläggningen från 2019, medan andra menar att den har minskat.

3.2.2.2 Struktur för att arbeta med problematiken vid skolorna

Enligt Skolverket behövs ett medvetet och systematiskt relationsskapande för att det ska vara möjligt att få utsatta elevers förtroende. Tid och öppenhet beskrivs som avgörande faktorer. Det gäller att ta upp saker i undervisningen som visar på en medvetenhet om problematiken, att skapa ett tryggt samtalsklimat och att signalera att man är redo att ta emot en berättelse.

I läroplanen (Lgr22) står att intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.

I Malmö stads budget 2025 står att värdegrundsarbetet i kommunens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor har en särskilt viktig roll för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

Intervjuade lärare och rektorer har beskrivit att hedersproblematik blir belyst i undervisningen utifrån läroplanen. Vissa skolor har implementerat läroplanen via en årsplan som beskriver i detalj när och hur hedersrelaterat våld och förtryck ska diskuteras i alla ämnen. Vid övriga besökta skolor pågår ett utvecklingsarbete. I arbetet med implementeringen av läroplanen har det ingått gemensamma utbildningsinsatser gentemot undervisande personal för att fördjupa förståelsen för hedersproblematik.

På förvaltningens stödsida på intranätet Komin står att det är viktigt att skolan har tydliga och väl förankrade rutiner för att skolan ska kunna ge stöd och skydd genom orosanmälan. Det beskrivs inte närmre vilka rutiner som menas.

På stödsidan anges vidare att elevhälsans personal behöver ha kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck och bidra till skolans arbete med att bemöta elever som lever med en hedersrelaterad problematik. Enligt Skolverket har det stor betydelse i arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck att elevhälsan är naturligt integrerad i det dagliga arbetet med eleverna och inte blir till en anonym funktion längst bort i korridoren.

Vid intervjuerna skiljer sig beskrivningar av förekomst av hedersproblematik mellan yrkesgrupperna på samma skola. Intervjuad personal inom elevhälsa beskriver en högre förekomst av hedersproblematik än lärare. Elevhälsopersonal beskriver även en större säkerhet i egen förmåga att kunna upptäcka och hantera problematiken jämfört med lärarna.

Skolinspektionen genomför årligen en enkät där hälften av landets skolor deltar. Resultatet från Skolinspektionens enkät utförd vårterminen 2025 visar att undervisande lärare i Malmö inte alltid upplever elevhälsan som tillgänglig och det samma gäller eleverna i årskurs 5 och 8. Bland undervisande lärare inom grundskolan i Malmö svarar 23 procent att de uppfattar möjligheterna för eleverna att få stöd från elevhälsan som ganska eller mycket dåliga. På frågan om hur de tycker att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete fungerar svarar 27 procent ganska eller mycket dåligt. När det gäller hur lärarna uppfattar möjligheterna att få stöd från elevhälsan om det skulle behövas svarar 25 procent att möjligheterna är ganska eller mycket dåliga.

Bland eleverna svarar 29 procent i årskurs 8 att de endast till viss del eller inte alls känner att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur de mår. På frågan om hur lätt eller svårt det är att få hjälp av elevhälsan, till exempel skolsköterskan, svarar 35 procent i årskurs 8 att detta är ganska eller mycket svårt.

Under intervjuerna med elevhälsopersonal framkommer att dessa tidvis upplever en hög arbetsbelastning.

3.2.2.3 Orosanmälningar och samarbete med socialtjänsten

Enligt 19 kap. 1 § socialtjänstlagen är yrkesverksamma inom skolan skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Skolverket beskriver gällande skolornas hantering av hedersproblematik att ju tidigare socialtjänsten får kännedom om situationen, desto större är chansen att insatser kan sättas in i tid. Alla berörda bör veta hur de ska

agera, eftersom en del situationer kan vara brådskande och eftersom hedersärenden kan behöva hanteras på ett särskilt sätt utifrån risk- och skyddsaspekter.

Enligt förvaltningens rutin samt Skolverket ska skolpersonal inte göra bedömningar, det är socialtjänstens uppgift.

Grundskoleförvaltningen har ingen statistik gällande hur många orosanmälningar som skolpersonal har gjort avseende misstänkt hedersproblematik hos en elev. Förvaltningen beskriver att möjligheten att ta fram en sådan sammanställning har undersökts men inte bedömts vara praktiskt genomförbart eftersom socialtjänsten inte grupperar utifrån denna typ av kategori, och inte heller tillräckligt givande. Resultatet hade i så fall också endast visat den initiala uppfattningen vid anmälningstillfället, medan heder kan vara en bakomliggande orsak till flertalet andra orosanmälningar där det inte var känt från start.

Under våren 2025 inkom det 11 orosanmälningar från 7 av de kommunala skolorna i Malmö som socialtjänsten aktualiserade som att gälla heder. Motsvarande data från helår 2024 visar att antalet då var 24 orosanmälningar från 12 skolor.

Granskningen visar att anmälningarna från våren 2025 består av berättelser från elevernas sida med tydliga indikationer på att eleven lever i en hederskontext hemma. Rektor eller elevhälsopersonal står som anmälare.

Det framkommer under intervjuerna att vid förekomst eller misstanke om att en elev utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är lärarens första steg att koppla på kurator och/eller närmaste chef, som samtalar med eleven och eventuellt kontaktar Resursteam heder eller socialtjänsten för vägledning, eller gör en orosanmälan direkt. Det framkommer också att kurator har ett stöd i verksamhetssystem Prorenata för att genomföra orosanmälningar.

Medan flertalet rektorer och elevhälsopersonal upplever sig säkra och kunniga inom området, uttrycker flera lärare en osäkerhet kring att kunna upptäcka problematiken och skilja den från legitima uttryck för uppfostran och kulturskillnader. Flera lärare beskriver under intervjuerna en osäkerhet kopplat till egen förmåga att upptäcka, diskutera problematiken i undervisningen samt att bedöma när socialtjänsten ska kopplas på ett hedersrelaterat ärende.

Intervjuerna tyder på att det i flera fall sker att personal inom elevhälsan väljer att hantera förekomst av eller misstanke om att en elev är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck genom samtal med och uppföljning från kurator vid skolan, framför att genast anmäla misstanke eller förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck till socialtjänsten. Bakgrunden är att det inte alltid bedöms som det bästa för barnet att göra en orosanmälan om barnet inte bedöms vara i akut fara. Det har framkommit i granskningen en oro för att eleven drar tillbaka sin berättelse om anmälan till socialtjänsten sker och det beskrivs i dessa fall vara bättre att avvakta med en anmälan och hellre kartlägga elevens situation ytterligare. Andra uttrycker vid intervjuerna oro över att detta arbetssätt kan innebära ett för sent ingripande.

Enligt Skolverkets skrift om hedersrelaterat våld och förtryck i skolan behöver insatser i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck ske i samverkan.

Det finns etablerade forum för samverkan med bland annat socialtjänst och polis genom exempelvis Trygga barnet och SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid). Trygga barnet är en modell framtagen av Malmö stad tillsammans med Region Skåne. Syftet är att främja samarbetet mellan myndigheter och stadens olika verksamheter för att tidigt upptäcka barn som befinner sig i början av en ogynnsam utveckling med risk för framtida normbrytande beteende och utanförskap. I slutet av 2026 beräknas alla kommunala grundskolor ha fått ta del av modellen. SSPF är en samverkansmodell som finns på 47 skolor i Malmö och är en del av socialtjänsten. Intervjuade på skolnivå och central nivå beskriver att det inom dessa forum kan diskuteras om en elev lever i en hederskontext.

Socialtjänsten beskrivs generellt som ett bra stöd vid orosanmälan eller bedömning inför en sådan. Det framkommer dock att flera, både lärare, kuratorer och rektorer, har känt oro inför om eleven kommer att hanteras på ett korrekt sätt av socialtjänsten. Det framkommer beskrivningar av motsatsen. Exempelvis har det förekommit kontakt med vårdnadshavare av misstag, att socialtjänstpersonal inte har upplevts ha tillräcklig språkkunskap i svenska för att kommunicera tydligt med den utsatta eleven samt upplevts inte ha insett behovet av att hantera ärendet akut.

3.2.2.4 Rätten att delta i all undervisning

Skolverket beskriver i skriften Hedersrelaterat våld och förtryck, skolans ansvar och möjligheter, att det förekommer så kallade "skolförbud" som en

aspekt av hur hederskontext tar sig uttryck i skolan. Med "skolförbud" menas enligt Skolverket att eleverna är förbjudna att delta i viss undervisning eller vid klassträffar utanför skola.

Enligt 7 kap. 2 § skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt. Denna gäller för alla undervisningsmoment men det finns även en bestämmelse om möjlig befrielse från undervisning enligt 7 kap. 19 § skollagen. Bestämmelserna är restriktiva. Det krävs, enligt skollagen, synnerliga skäl för befrielse från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisning med skolplikt. Detta innebär, enligt Skolverket, att det krävs mycket starka skäl. Beslutet får endast avse enstaka tillfällen under ett läsår. Befrielse från obligatorisk undervisning kan bara bli aktuell i vissa undantagsfall och endast gälla enstaka obligatoriska inslag i undervisningen. Det är rektor som ska fatta beslut i frågor som rör befrielse och denna beslutanderätt kan inte delegeras till någon annan.

Ingen av rektorerna på skolorna som har ingått i granskningen har de senaste åren mottagit begäran från vårdnadshavare om befrielse för en elev från att delta i undervisning. Det beskrivs finnas en större självklarhet i frågan jämfört med tidigare vad gäller att barnen ska delta i all undervisning. Det beskrivs inte finnas en problematik avseende dialog med vårdnadshavare om deltagande i undervisningen eller aktiviteter.

Hos besökta skolor förekommer det att enstaka elever vid enstaka tillfällen inte har deltagit i undervisningsmoment som exempelvis sexualundervisning. Det har även förekommit att elever har uttryckt att de inte får delta på övernattningar vid skolutflykt. Det beskrivs hur detta har hanterats genom dialog med vårdnadshavarna och det beskrivs inte som ett utbrett problem.

I Skolverkets skrift Hedersrelaterat våld och förtryck – skolans ansvar och möjligheter, omtalas simundervisning som ett exempel där skolförbud förekommer mot bakgrund av hederskontext. Det har därför ingått i granskningen att undersöka om det finns en problematik kopplat till just detta på skolorna.

Vid vissa utvalda skolor var simkunnigheten på samma nivå som genomsnittet för staden (89 procent), medan andra skolor uppvisade en högre eller lägre simkunnighet. Vid vissa av skolorna fanns vårterminen 2025 en markant skillnad mellan könen i simkunnighet för årskurs 9 (skillnad på mellan 20–30 procentenheter). Även i staden finns

könsuppdelad statistik som visar skillnad mellan könen i simkunnighet i årskurs 9 vårterminen 2025: 86 procents simkunnighet bland flickor och 92 procents simkunnighet bland pojkar i årskurs 9.

Det beskrivs under intervju att det förekommer önskemål från elever om att undervisning i idrott och hälsa ska vara könsuppdelad. Specifikt gäller detta simundervisning och provmoment i simning. Hos vissa av de besökta skolorna är simningsmomenten i idrottsundervisningen könsuppdelade som standard. Vid andra skolor förekommer det vid simningsmomenten när detta är efterfrågat av eleverna. Enligt intervjuade efterfrågas detta av eleverna mot bakgrund av annat än att könen inte ska blandas. Det beskrivs i stället handla om kroppslig osäkerhet, kroppsideal och prestationsstress. I andra fall beskrivs det att detta är ett praktiskt sätt att dela upp elevgruppen vid platsbrist.

Både Skolinspektionen och Diskrimineringsombudsmannen har tagit ställning till frågan om könsuppdelad undervisning i ett antal beslut. Av besluten framgår att utrymmet att dela upp elever efter kön i delar av ett ämne är mycket begränsat.¹ Enligt Skolinspektionen har skolorna ett utrymme att vid vissa enstaka tillfällen dela upp simundervisningen för att på så sätt se till att skapa trygghet, högre simkunnighet samt ökad studiero för eleverna.

Vid intervjuer har det framkommit att det inte har skett någon analys av skillnader i resultatet på prov gällande simkunnighet mellan pojkar och flickor i årskurs nio. Inte heller på central nivå har det gjorts en dokumenterad analys av denna skillnad.

3.2.2.5 Dialog med personal

Vid intervjuerna framkommer inga uppgifter om att personal vid skolorna själva lever i en hederskontext eller är utsatt för hedersrelaterat våld eller förtryck.

Rektorerna beskriver att de känner sig trygga i att all personal förhåller sig till skolans värdegrund i undervisningen. Det beskrivs finnas ett klimat på samtliga besökta skolor för att diskutera denna fråga med all personal.

---

¹ Skolinspektionens beslut 2019-06-18 i ärenden 41-2019:3163 och 41-2019:3165 och DO:s beslut 2017-07-07 i ärende GRA 2017/56, DO:s beslut 2018-06-07 i ärende GRA 2017/86 och DO:s beslut 2018-10-04 i ärende GRA 2017/162.

3.3 Uppföljning och utvärdering

Har nämnden följt upp och utvärderat arbetet?

3.3.1 Bedömning

Bedömningen är att nämnden inte helt har följt upp och utvärderat arbetet.

Granskningen visar att nämnden inte har beslutat om eller hur arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck ska följas upp och utvärderas. Nämnden har dock fått information om den av förvaltningen beslutade handlingsplanen för arbetet mot hedersproblematik och att förvaltningen avser att följa upp den. Av förvaltningens beslutade handlingsplan framgår att arbetet kopplat till denna årligen kommer presenteras på grundskolenämndens decembermöten. Förvaltningen har även genomfört uppföljning av handlingsplanen fri från våld.

Granskningen visar vidare att det inte finns någon uppföljning liknande den tidigare genomförda Storstadskartläggningen av hur omfattande hedersrelaterat våld och förtryck är bland eleverna på skolorna. Vid intervjuerna har det framkommit att det finns elever på skolorna som är utsatta för hedersproblematik men att det är svårt att veta om omfattningen ökar eller minskar. Det har under granskad period inte gjorts någon analys på förvaltningsnivå av om arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är effektivt.

Enligt Skolverket kan frågor om hedersrelaterat våld inkluderas i skolans systematiska kvalitetsarbete. Granskningen visar att det inte ingår direkta frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck i grundskolenämndens systematiska kvalitetsarbete. Det finns däremot andra frågor i det systematiska kvalitetsarbetet som skulle kunna påvisa en hedersproblematik. Exempelvis följs elevernas frånvaro, förekomst av kränkingsanmälningar och simkunnigheten upp i det systematiska kvalitetsarbetet.

3.3.2 Iakttagelser som ligger till grund för bedömning

3.3.2.1 Förekomsten

Storstadskartläggningen kring heder publicerades 2019. Sedan dess har det inte genomförts någon ny kartläggning bland eleverna och det finns ingen statistik som visar förekomsten av hedersnormer bland eleverna och utvecklingen över tid. Därmed är det inte klarlagt om förekomsten av

hedersnormer ökar eller minskar, inte heller om orosanmälningar kopplat till heder ökar eller minskar. Riskerna kartläggs inte systematiskt. Synen på förekomsten och utvecklingen varierar. På skolorna som har ingått i granskningen sker ingen sammanställning eller analys av om eller hur många av eleverna på skolorna som lever med en hederskontext. Det samma gäller avseende skolans egen personal. Senaste tillgängliga data/statistik om hur utbredd hederskontext är bland eleverna samlades in under 2017–2018, alltså är senaste siffrorna 7 år gamla.

Grundskoleförvaltningen anser att det finns en problematik i att åskådliggöra en viss typ av våld och förtryck fördelat per skola och anser att anmälan till socialtjänsten bör vara fullt tillräckligt. Om det efterfrågas en uppföljning bör den göras utifrån socialtjänstens uppföljningssystem för att på så sett få en samlad bild av alla de typer av anmälningar som inkommer till socialtjänsten.

3.3.2.2 Handlingsplan för arbetet mot hedersproblematik

I rapporten Återrapportering av arbetet mot hedersproblematik i grundskoleförvaltningen 2024 som rapporterades till nämnden i december 2024 framgick att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd skickade ut en enkät till ansvariga chefer för bland annat grundskola. En del av enkätresultaten redovisas i återrapporten. I denna framgår att 97 procent svarar att de inte gör statistik över ärenden där hedersrelaterat våld och förtryck är en del av problematiken. Vidare har 93 procent ingen uppföljnings- och utvärderingsplan av hur rutiner och insatser efterlevs. Förvaltningens kommentar till resultatet är att till största delen genomförs uppföljning av rutiner och insatser i skolornas systematiska kvalitetsarbete, men i dagsläget finns det ingen allmän uppföljnings- och utvärderingsplan för hur rutiner och insatser efterlevs inom just hedersproblematik.

I Återrapportering av arbetet mot hedersproblematik i grundskoleförvaltningen 2024 som rapporterades till nämnden i december 2024 framgick även resultat från en enkät som skickades ut till grundskoleförvaltningens rektorer under höstterminen 2024 för att ta del av hur de såg på de utmaningar som hedersproblematiken medför för stadens skolor. Skolledare på 42 skolor svarade anonymt.

Bland annat ställdes frågan: Upplever du problem med hedersrelaterat våld och förtryck på din skola? Hur kan det yttra sig i så fall? Ungefär hälften av de svarande anger att de inte ser hedersproblematik som ett problem på den egna skolan. Av de resterande svarar tolv att det förekommer ytterst

sällan och då i begränsad omfattning, medan nio rektorer ger uttryck för att hedersproblematik i perioder yttrar sig på olika sätt i skolan. Det anses främst vara enstaka elever som ger uttryck för det i form av exempelvis syskon som kontrollerar varandra, inte deltar på idrottslektioner eller fritidsaktiviteter, en "machokultur", homofobi, uttryck av vad som är "rätt och fel", frånvaro från danslektioner och liknande. Bland de svarande är det ingen som beskriver att det handlat om fysiskt våld, utan det har uttryckts på andra sätt i enlighet med exemplen ovan.

Vid intervjuerna på skolorna och på förvaltningen framkommer att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inte har analyserats eller utvärderats. I förvaltningens handlingsplan är det planerat för uppföljningstillfällen för att fånga upp eventuella frågor och utmaningar som uppstår. Dessa ska ske i slutet av vårterminen 2026. För att hålla skolornas kunskap om hedersproblematik aktiv och uppdaterad kommer uppföljnings- och aktualiseringstillfällen att anordnas varje termin.

Det är oklart hur resultaten från uppföljning och kartläggningar kommer användas för att eventuellt utveckla arbetet.

Enligt planen Fri från våld så ska förvaltningens handlingsplan Fri från våld följas upp. Granskningen visar att förvaltningen följde upp handlingsplanen Fri från våld i november 2024. Av uppföljningen framgår att förvaltningen arbetat med samtliga av de aktiviteter som framgick av handlingsplanen. I uppföljningen konstateras vidare att det finns kompetensutvecklingsbehov rörande olika former av våld i nära relation, och i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuellt våld, men att det finns ett generellt behov av kunskap av alla former av våld.

3.3.2.3 Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt 6 kap. 6 § kommunallagen ska nämnden inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

Enligt 4 kap. 3 § skollagen ska grundskolenämnden systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling ska även genomföras på skolenhetsnivå.

Enligt Skolverkets dokument Hedersrelaterat våld och förtryck - Skolans ansvar och möjligheter, kan skolan göra relevanta insatser genom att lyfta in det främjande och förebyggande perspektivet och ansvaret för att upptäcka och hantera utsatthet hos elever i skolans systematiska kvalitetsarbete samt inkludera frågor om hedersrelaterat våld i sin uppföljning, som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Det systematiska kvalitetsarbetet av grundskolenämndens verksamheter i Malmö stad dokumenteras årligen i grundskoleförvaltningens kvalitetsrapport. I kvalitetsrapporten har grundskoleförvaltningen sammanställt verksamhetens samlade resultat och analyserat dessa. Grundskolenämnden tar del av grundskoleförvaltningens kvalitetsrapport.

Den senaste kvalitetsrapporten gäller läsåret 2023/2024 och upprättades av grundskoleförvaltningen den 12 november 2024. Grundskolenämnden tog del av kvalitetsrapporten på sitt sammanträde den 18 december 2024.

I det systematiska kvalitetsarbetet följs bland annat olika delar av skolornas värdegrundsarbete. I kvalitetsarbetet finns en stor mängd underlag, exempelvis frånvarostatistik, simkunnighet och antalet kränkingsanmälningar. Det finns dock inget underlag som direkt behandlar hedersproblematik. Enligt uppgift skulle befintligt underlag dock kunna användas för att indirekt indikera förekomsten av hedersproblematik på skolan. Enligt uppgift har det hittills inte varit fokus på frågor kring hedersproblematik i det systematiska kvalitetsarbetet.

Grundskoleförvaltningen anser att det finns en problematik i att åskådliggöra en viss typ av våld och förtryck fördelat per skola och anser att anmälan till socialtjänsten bör vara fullt tillräckligt. Om det efterfrågas en uppföljning bör den göras utifrån socialtjänstens uppföljningssystem för att på så sett få en samlad bild av alla de typer av anmälningar som inkommer till socialtjänsten.

Enligt tillgänglig statistik från skolorna kring simundervisning så finns det på flera skolor stora skillnader på simkunnigheten mellan pojkar och flickor. Enligt intervjuerna så har detta inte följts upp och analyserats i det systematiska kvalitetsarbetet på skolorna eller på huvudmannanivå.

Stadsrevisionens uppdrag

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Malmö granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna i revisorskollegiet och de sakkunniga revisorerna på revisionskontoret.

Utifrån resultatet i granskningen lämnas ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Rekommendationer lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten och syftar till att förbättra verksamheten. Stadsrevisionen följer upp om nämnden eller bolaget har genomfört åtgärder för att följa revisorernas rekommendationer.

Fördjupade granskningar rapporteras i sin helhet i enskilda rapporter som publiceras på [Stadsrevisionens hemsida](#). För varje nämnd och bolag skrivs dessutom en årsrapport som sammanfattar det gångna årets granskning och ger de förtroendevalda revisorerna underlag för sin ansvarsprövning utifrån kommunallagen.

Granskningsansvariga

Revisorskollegiets styrgrupp Skola: Göran Hellberg, Claes Carlsson, Jan Danielsson, Ann Karin Gillberg, Per Håkan Linné, Anneli Philipson, Mats Planell.

Bedömningsskala

Den övergripande sammanvägda bedömningen görs enligt följande bedömningsskala:

- Ändamålsenlig/Tillräcklig/Tillfredställande:
Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser/brister som behöver åtgärdas.
- Inte helt ändamålsenlig/tillräcklig/tillfredställande:
Bedömningskriterierna bedöms inte vara helt uppfyllda. Det finns avvikelser/brister som behöver åtgärdas.
- Inte ändamålsenlig/tillräcklig/tillfredställande:
Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser/brister som behöver åtgärdas.